

Onderwerp

Stads- en Wijkmonitor 2025

Programma	Bestuur en Organisatie	Behandeldatum	27 mei 2025
Portefeuillehouder	H.M.F. Bruls	Status	Openbaar

Advies

1. De Stads- en Wijkmonitor 2025 vast te stellen, waarin we de staat en ontwikkeling van de stad en wijken beschrijven, met als doel een signalerende functie voor bestuur en beleid.
2. De brief aan de gemeenteraad over de Stads- en Wijkmonitor 2024 vast te stellen.

Aanleiding

Een van de prioriteiten in de gemeentelijke onderzoeksprogrammering is de monitoring van de staat en ontwikkeling van de stad en wijken in de Stads- en Wijkmonitor. Jaarlijks brengen we een geactualiseerde versie van de Stads- en Wijkmonitor uit. Bij de planning voor het uitbrengen van de geactualiseerde versies houden we rekening met de P&C-cyclus. De Stads- en Wijkmonitor 2025 kan benut worden bij het opstellen van de Stadsbegroting.

Beoogde impact: evaluatie

Doel van de Stads- en Wijkmonitor is de staat en ontwikkeling van de stad en wijken te monitoren. Daarmee heeft deze monitor een signalerende functie voor algemeen bestuur, de opgaven uit het coalitieakkoord en de programma's in de Stadsbegroting (trends, verschillen, nieuwe signalen). Deze monitor is niet gericht op evaluatie van de beleidsprocessen zelf, maar op de maatschappelijke werkelijkheid: wat gebeurt er in de stad en de wijken, wat vinden burgers, ondernemers en bezoekers daarvan? De Stads- en Wijkmonitor dient als een belangrijke bron voor het volgen van ontwikkelingen met betrekking tot de opgaven en programma's en voor sturingsinformatie ten aanzien van doelen (onder meer de indicatoren in de programma's in de begroting). Voor zover mogelijk worden de cijfers voor Nijmegen vergeleken met de cijfers voor een vaste set van benchmarksteden: zes kennissteden (studentensteden) met tussen de 120.000 en 250.000 inwoners (Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht en Tilburg) en Arnhem (stad van vergelijkbare omvang nabij Nijmegen).

Dit voorstel staat in relatie met het volgende doel van ons college:

Het college stuurt als dagelijks bestuur van de stad integraal op de belangrijke opgaven.

Argumenten

De Stads- en Wijkmonitoring is een doorlopend project, met als belangrijke bronnen (monitor) onderzoeken onder Nijmegenaren, ondernemers en bezoekers én diverse statistieken. De complete Stads- en Wijkmonitor 2025 is te vinden via het planning & control portaal: <https://swm2025-nijmegen.pcportal.nl/>. Via dat portaal kunnen ook de voorgaande edities worden bekeken.

Hieronder vermelden we een aantal ontwikkelingen, die uit de Stads en Wijkmonitor 2025 naar voren komen.

Eerste enkele ontwikkelingen op het vlak van brede welvaart thema's (welzijn, materiële welvaart, gezondheid, werk en opleiding, vrije tijd, wonen, contact met de samenleving en sociale cohesie, veiligheid en natuur en milieu):

- Het percentage huishoudens onder de lage inkomensgrens (met risico op armoede) daalde van 12,1% in 2018 naar 4,6% in 2023. De sterke daling in 2022 en 2023 is het effect van de inkomensmaatregelen die landelijk en lokaal genomen werden om de gevolgen van de energiecrisis en inflatie te verzachten, zoals de verhoging van het minimumloon en de uitkeringen en de energietoeslag.
- Het CBS, SCP en Nibud hebben een nieuwe methode voor het meten van armoede ontwikkeld: in 2023 leeft 4% Nijmegenaren in armoede (tegenover 4,6% in 2022).
- Na de coronacrisis daalde het aantal mensen in de bijstand van bijna 7.500 tot 6.700 begin 2023. De laatste twee jaar is het aantal uitkeringen weer toegenomen tot 7.000 op 1 januari 2025.
- Tijdens de coronacrisis daalde het percentage jongeren dat zich goed gezond voelde tot 78%. In 2023 zien we enig herstel: 82% voelde zich toen goed gezond.
- De beroepsbevolking in Nijmegen (het aantal mensen van 15 tot 75 jaar dat werk heeft of wil werken) stijgt al jaren, tot 113.000 in 2024. Dat komt door de groei van het aantal inwoners en ook door de groei van het aandeel werkenden onder de 15- tot 75-jarigen.
- Nog steeds zien we een laag werkloosheidspercentage, een laag percentage WW'ers en een krappe arbeidsmarkt.
- Uit cijfers van het CBS blijkt dat in 2023 73% van de volwassen Nijmegenaren tevreden is met de hoeveelheid vrije tijd die men heeft. De cultuurdeelname onder Nijmegenaren ligt weer in de buurt van voor de coronapandemie, de sportdeelname is hoger dan toen.
- Nog steeds is er in de woningmarktregio Nijmegen een relatief hoog woningtekort.
- Door de krappe markt voor bestaande koopwoningen is de gemiddelde verkoopprijs verder gestegen tot gemiddeld 425.000 euro in 2024.
- Gemiddeld waren de huishoudens op het moment dat ze in 2024 een huurwoning van een corporatie toegewezen kregen en aanvaardden 1,8 jaar aaneengesloten intensief aan het zoeken. Dat is (iets) langer dan in de jaren 2014 t/m 2021 (tussen de 1,3 en 1,7 jaar).
- De laatste jaren zien we dat investeerders minder bestaande woningen aankopen en vaker woningen verkopen. De gestage toename van het aandeel van de woningvoorraad in bezit van investeerders is sinds begin 2023 gestabiliseerd. Tegelijk is het aandeel starters bij het aankopen van bestaande koopwoningen toegenomen.
- In 2024 zijn lhbtq+ inwoners vaker negatief dan positief over hoe de acceptatie van lhbtq+ personen zich ontwikkelt. Met name over de acceptatie van genderdiversiteit is men pessimistisch. In 2022 waren deze inwoners nog overwegend positief over hoe de acceptatie van lhbtq+ personen zich ontwikkelde.
- Het aantal geregistreerde delicten is afgenomen en duidelijk lager dan 10 jaar geleden.

- Na de stijging van het aantal geregistreeerde gevallen van overlast tijdens de coronapandemie volgde een daling. Maar het aantal is in 2024 wel hoger dan in de jaren voor de coronapandemie. Vooral de geregistreeerde overlast van zwervers en verwarde personen en de drugs- en drankoverlast zijn in de afgelopen 10 jaar sterk gestegen.
- Trends in afgelopen tien jaar op vlak van brede welvaart:
 - toename inkomen, afname % huishouden beneden lage inkomensgrens;
 - toename arbeidsparticipatie, afname werkloosheid;
 - toename aandeel met startkwalificatie;
 - toename sportdeelname;
 - toename druk op woningmarkt;
 - afname vrijwilligerswerk
 - afname geregistreeerde delicten en slachtofferschap
 - toename geregistreeerde overlast
 - afname fijnstof- en broeikasemissies
 - toename warmteoverlast in woningen
- Op basis van de Burgerpeiling 2023 is berekend hoeveel respondenten op minstens vier van de negen brede welvaart thema's relatief ongunstig scoren. Voor Nijmegen in totaliteit is dat 16%. In 15 wijken scoort een bovengemiddeld percentage van de bewoners (tussen de 21 en 37%) op minstens vier brede welvaart thema's relatief ongunstig. Daartoe behoren 6 wijken in Dukenburg.

En hieronder enkele ontwikkelingen op andere thema's:

- Na de forse toename in 2022 en 2023 is er ook in 2024 sprake van een flinke toename van het aantal inwoners: +1.900 tot 189.000 inwoners op 1 januari 2025.
- Prognose: aantal 70+ gaat nog flink stijgen: +35% in 2040; totaal aantal inwoners zal met tussen de 4% (laag scenario) en 13% (hoog scenario) toenemen.
- Het aantal woningen in Nijmegen is sinds 2017 sneller toegenomen dan het aantal inwoners. Het eenpersoonshuishouden is de huishoudensvorm die het sterkst is toegenomen.
- Na de zeer sterke groei van het aantal banen in de stad in 2022 en 2023 nam het aantal banen in 2024 opnieuw toe: met 2,3% tot 116.590. Als we 2024 met 2016 vergelijken, zien we in alle sectoren een stijgende lijnen in de werkgelegenheid.
- Steeds meer werkende Nijmegenaren werken in Nijmegen: 52% van de Nijmegenaren in loondienst werkt in Nijmegen, versus 48% in 2020.
- Het gemiddelde rapportcijfer van bedrijven en instellingen voor het ondernemingsklimaat in Nijmegen ligt in 2024 op 6,2. Dat is lager dan voor corona (6,6 in 2018). Ook landelijk is de waardering voor het ondernemingsklimaat gedaald (6,0 in 2024). De meest aangekruiste aandachtspunten voor verbetering van het ondernemingsklimaat in Nijmegen zijn: de bereikbaarheid van de stad (42%), de gemeentelijke regelgeving (32%), een voldoende en goed aanbod van vestigingsplaatsen (23%), de dienstverlening van de gemeente Nijmegen aan bedrijven/instellingen (23%), de lokale lasten (22%) en de veiligheid (afwezigheid overlast en criminaliteit) (21%).
- Het aantal hotelovernachtingen is weer bijna op het pre-coronaniveau.
- Steekproeftellingen laten een sterke stijging zien van het aantal binnenstadbezoekers (in 2024 geraamd op 272.000 per week, wat hoger is dan in de jaren voor de coronapandemie).

- Ook het bezoek aan de culturele instellingen in de binnenstad is flink toegenomen. In 2024 steeg het totaal aantal bezoeken aan de gesubsidieerde podia naar een recordhoogte (770.500 versus 684.000 in 2019).
- Verschillende bronnen laten zien dat er de nodige parkeeroverlast ervaren wordt. Bij bedrijven en instellingen is dit het meest aangekruiste aandachtspunt voor de verbetering van de directe bedrijfsomgeving (42%). In de top tien van het aantal Meld & Herstel meldingen door bewoners is parkeeroverlast in 2024 gestegen naar de derde plaats. En 'onvoldoende parkeerplaatsen/parkeeroverlast' staat najaar 2023 op de tweede plaats in de ranglijst van de met voorrang aan te pakken buurtproblemen volgens de bewoners van Nijmegen.
- Het aantal cliënten voor maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo en jeugdzorg is de laatste jaren wat gedaald. Dat heeft onder meer te maken met de buurtteams volwassenen en jeugd en gezin, die basishulp bieden en eventueel doorverwijzen naar een maatwerkvoorziening.
- Het oordeel van jongeren vanaf 15 jaar over de ontvangen jeugdhulp is in 2023 wat positiever dan in de jaren daarvoor.
- In 2022 en 2023 is het gasverbruik van huishoudens sterk gedaald.
- We zien een gestage afname van het aandeel woningen waar een aardgasaansluiting gebruikt wordt. Zowel het aandeel woningen met stadsverwarming (van 5,9% in 2017 naar 9,5% in 2023) als het aandeel woningen met elektrische verwarmingsinstallaties (van 1% naar 5,1%) neemt toe.
- Na een jarenlange stijging is het aantal personenauto's van particulieren per 1.000 inwoners in dit aantal de laatste twee jaar gedaald.

Kanttekeningen

Dit voorstel brengt geen risico's met zich mee.

Gesprek met de stad

In de Stads- en Wijkmonitor zijn de uitkomsten verwerkt zijn van diverse (monitor)onderzoeken onder bewoners, ondernemers en instellingen, zoals de Burgerpeiling, de Monitor Ondernemingsklimaat en stadspanelpeilingen. Behalve door bestuurders en ambtenaren, wordt deze monitor ook gebruikt door bewoners, ondernemers, instellingen, scholieren, studenten enzovoorts. Via een persbericht brengen we de Stads- en Wijkmonitor extern onder de aandacht. Behalve via het planning & control portaal is de Stads- en Wijkmonitor 2025 ook via de gemeentelijke website in te zien: <https://www.nijmegen.nl/over-de-gemeente/onderzoek-en-cijfers>.

Financiën

Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen.

Vervolg

De vastgestelde monitor bevat informatie die relevant is voor alle programma's in de begroting. Na de vaststelling van de Stads- en wijkmonitor door ons college, informeren we de raad hierover via een brief. Binnen de gemeentelijke organisatie zullen we de nieuwe editie van de Stads- en Wijkmonitor onder meer via iNsite onder de aandacht brengen.

Bijlage(n)

1. Brief aan de gemeenteraad over Stads- en Wijkmonitor 2025.
2. Samenvatting Stads- en Wijkmonitor 2025.